

Jerzy Cichomski

Biała Podlaska. Zamek

Informator Archeologiczny : badania 16, 295-296

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BIALA PODLASKA
Zamek

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział w Lublinie

Badania prowadził mgr Jerzy Ci-
chowski. Finansował WKZ w Białej
Podlaskiej. Pierwszy sezon badań.
Ślady osadnictwa z XIII w. Zamek
XVII w.

Celem badań sondażowo-rozpoznawczych było rozpoznanie najstarszego założenia obronnego i architektonicznego stanowiska.

Obiekt ma kształt nieforemnego pięcioboku z bastionami w narożnikach. Otoczony jest wałem ziemnym i fosą. Umocnienia te są częściowo uszkodzone - zasypane fosy i rozciągnięte wały. Wewnątrz znajduje się zespół architektoniczny, który pierwotnie składał się z budynku bramnego z szczytą i wieżą, głównego korpusu pałacu, oficyn teatru i zabudowań gospodarczych. Nie zachowały się do naszych czasów: główny budynek pałacowy z arkadowymi galeriami i inne obiekty.

Wykonano trzy wykopy o łącznej powierzchni około 88 m² i 85 odwiertów.

W wykopie nr I zlokalizowanym przy budynku bramnym odsłonięto fundamenty bramy ze starszej fazy obiektu. Jak wynika z analizy nawarstwień i murów, bezpośrednio do bramy dochodziła fosa wypełniona wodą. Przez fosę przerzucony był most zwodzony, którego urządzenia wyciągowe znajdowały się w bramie jeszcze po jej przebudowie, w wyniku której nadano jej reprezentacyjny wygląd. W związku z przebudową bramy zasypano fosę.

W wykopie nr II odsłonięto fundamenty rozebranego pod koniec XIX wieku głównego korpusu pałacu. Był on, jak wykazały prace, trzytraktowy, z podpiwniczonymi tylnymi traktami. Rozmiary budynku były następujące: w linii NS - 31 m, w linii WE około 44 m. Przy północno-zachodnim narożniku pałacu odsłonięto mury pięciokątnej baszty. W okolicy jednego z murów wewnątrz budynku odkryto fragmenty drewnianych kanalizacji. Od strony dziedzińca odsłonięto bruk kamienny. Wydobyte zabytki ruchome potwierdzają powstanie pałacu na początku XVII wieku; znaleziono także zabytki starsze np. duży fragment garnka z XIII wieku w stropie humusu pierwotnego. Zachowane mury są w dobrym stanie zalegają do głębokości około 2 m poniżej obecnego poziomu.

W wykopie III usytuowanym w bastionie północno-zachodnim eksplorowano nawarstwienia w fosie u podstawy wału. Odsłonięto tu konstrukcje drewniane stanowiące umocnienie zabezpieczające przed destrukcją podstawy wału. Z analizy dendrochronologii między poziomem dna fosy i korony wału

oraz odległości między zewnętrzną krawędzią szczytu wału a jego podstawą wynika, iż pierwotny kąt nachylenia płaszcza wału był kątem naturalnym - 45°.

Materiał zabytkowy do czasu pełnego opracowania znajduje się w Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej PP PKZ O/Lublin.

Badania będą kontynuowane.

BOBROWNIKI woj.włocławskie	patrz późne średniowiecze
BRZEZINY woj.skierniewickie Stanowisko 8	patrz późne średniowiecze
BODZENTYN woj.kieleckie	Konserwator Zabytków Archeologicznych w Kielcach

Badania prowadziła dr Eligia Gąsowska. Finansował WKZ w Kielcach. Pierwszy sezon badań. Pomieszczenia piwniczne, nowożytnie, w rejonie Górnego Rynku i przyległych ulic.

W związku z awarią wodociągową i podobnym, jak w Sandomierzu zagrożeniem w postaci podziemnych usuwisk i przemieszczeń podłoża lessowego, została podjęta akcja ratownicza. W lutym 1982 r. przystąpił do pracy Oddział Robót Górniczych Świętokrzyskiego Przedsiębiorstwa Robót Wiertniczych i Górniczych w Kielcach pod naukowym kierownictwem prof.dr.hab.Zbigniewa Strzeleckiego z Instytutu Projektowania i Budowy Kopalń Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, ze stałym nadzorem archeologicznym Wojewódzkiego Konserwatora w Kielcach.

Prace archeologiczne mają charakter towarzyszący, w niektórych tylko przypadkach odkrywkowo-sprawdzający dla robót górniczych. Celem ich jest udokumentowanie materiału źródłowego wydobywanego z zagruzowań oraz warstw związanych z architekturą dla określenia chronologii względnej budowy i użytkowania poszczególnych pomieszczeń piwnicznych.

W ich wyniku stwierdzono, że:

- 1/ W zespole piwnic, na styku ulicy Langiewicza i Górnego Rynku, najstarszą częścią jest poziom drugi /niższy/ piwnicy pod budynkiem nr 30 /P1/. Podłoże calcowe zostało tutaj naruszone celem posadowienia ściany północnej, gdzie warstwa kulturowa zalegająca nad wkopem odpowiada starszemu poziomowi funkcjonowania piwnicy P1. Na około 30 cm warstwie kulturowej, powstałej z osnowy lessowej i polepy rozmytej z węglem drzewnym spaleniskowym, zawierającej m.in. zabytki z XVI wieku, zalega podsypka kamienna pod budowę ściany zachodniej. Całość chrono-